

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kosonen, Heidi; Turunen, Johanna

Title: Tutkija jää liian usein yksin vihapuheen kanssa

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat & Acatiimi, 2019

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Kosonen, H., & Turunen, J. (2019). Tutkija jää liian usein yksin vihapuheen kanssa. *Acatiimi*, 21(3), 44. http://www.acatiimi.fi/3_2019/19.php

Tutkija jää liian usein yksin vihapuheen kanssa

Mediaa puhuttava vihapuhe on muodostunut kasvavaksi ilmiöksi myös yliopistomaailmassa. Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan vuonna 2015 julkaiseman kyselyn mukaan 68 prosenttia tutkijoista on vähintään "toisinaan" joutunut häiritseväksi koetun palautteen kohteeksi. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa jopa 35 prosenttia vastanneista ilmaisee joko vähentäneensä julkisia esiintymisiään tai harkitsevansa tarkemmin esiintymisensä kanavia ja asiayhteyksiä¹. Tilasto kaipaa päivittämistä, sillä yhteiskunnallinen vihapuhe on kasvanut räjähdysmäisesti sitten vuoden 2015.

Professoriliitto ja Tieteentekijöiden liitto vetosivat suomalaisiin yliopistoihin 2010-luvun alussa, että turvallisuusohjeet ja käytännöt päivitettäisiin internet- aikaan, ja konkreettisia päivityksiä on myös tehty². Koska ilmiö jää yleisyydestään huolimatta usein piiloon, päivittämistä kaipaavat myös tutkijoiden käsitykset siitä, miten toimia vihapuhetta kohdatessa.

Kuinka siis toimia, jos joudut itse tai huomaat kollegasi joutuneen vihapuheen kohteeksi? Yliopistojen toimintatavat vaihtelevat, mutta kaikilla suomalaisilla yliopistoilla on laillinen velvollisuus vastata henkilöstönsä turvallisuudesta. Vihapuhetapauksista tulisi aina viestiä yliopiston turvallisuuspäällikölle tai vastaavassa toimenkuvassa toimivalle henkilölle. Ilman tietoa tapahtumista, on fyysisen ja henkisen turvallisuuden takaaminen mahdotonta. Kaikki uhkaukset kannattaa säilyttää ja dokumentoida, vaikka sisältö olisikin vastenmielinen, mukaan lukien soittokerrat ja -ajat. Häirintäpuheluita on myös laillista nauhoittaa³. Voimakkaita tapauksissa tulee tehdä rikosilmoitus poliisille.

Konkreettisten turvallisuusuhkien lisäksi, vihapuhe aiheuttaa laaja-alaista stressiä ja epävarmuutta. Yliopistoilla on vastuu tukea henkilöstönsä – myös apurahatutkijoiden – työssä jaksamista ja henkistä hyvinvointia. Tutkimus- ja opetushenkilöstöön kohdistuva vihapuhe edellyttää käytännön toimia tiedekunnan, laitoksen ja yksiköiden tasolla. Viralliset valtuudet häirintätapauksissa on työsuojeluvaltuutetulla, työsuojelupäälliköllä ja häirintäyhdyshenkilöllä. Häirinnästä tulisi ensi tilassa keskustella myös ohjaajan ja/tai lähiesimiehen kanssa. Yliopiston toimijoiden ohella voit kääntyä myös luottamusmiesten, liiton asiantuntijoiden ja jäsenliittosi edustajien puoleen.

Myös vertaistuki on elintärkeää. Liian usein tutkija jää vihapuheen kanssa yksin. Jos todistat vihapuhetta, osoita tukesi äläkä jätä kollegaa painimaan tilanteen kanssa yksin. Asiantuntijoihin kohdistuva vihapuhe on meidän kaikkien yhteinen asia.

Acatiimissa julkaistaan vuoden 2019 aikana yhteensä neljä sarjakuvaa, jotka pureutuvat yliopistomaailmassa kohdattaviin vallan väärinkäyttötilanteisiin. Sarjakuvat on toteuttanut kuvataiteilija **Sirpa Varis**. Niiden taustalla on hyödynnetty Jyväskylän yliopiston tieteentekijöiden toteuttamaa kyselyä jäsenistönsä kokemista tai todistamista vallan väärinkäyttötilanteista yliopistoissa. Sarjakuvat on toteutettu Tieteentekijöiden liiton toiminta-avustuksella.

TUTKIJA KOHTAA VIHAPUHETTA

TIEDÄTKÖ SEN TUNTEEN, KUN OLET TUTKINUT AIHETTA JO VUOSIEN AJAN, MUTTA KAIKKI EIVÄT KUITENKAAN HYVÄKSY TUTKIMUKSESI TULOKSIA?

www.syrjinta.fi/vihapuhe

"Vihapuhe käsitteää kaikki ilmiön muodot, jotka leittävät, yllyttävät, edistävät tai oikeutavat suvaitsemattomuuteen perustuva vihaa. Vihapuhe loukkaa toisen ihmisarvoa."

SEN SIAAN HE HYÖKKÄÄVÄT KIMPPUUSI...

vihaan kaltaisiasi.

sulle tapahtuu vielä jotain pahaa.

Femakkopaska!

TÖISSÄ

KOTONA

ASIASTA PUHUMINEN KOLLEGOILLE ON TÄRKEÄÄ JA HELPOTTAVAA.

MUTTA KOHTAAN VIHAPUHETTA EDELLIEN JA KOEN OLEMAN YKSIN.

VIHAPUHE ON MEIDÄN KAIKKIEN ONGELMA, ASIAA EI TARVITSE RATKAISTA YKSIN. YLIOPISTOLLA ON MONTA VÄYLÄÄ, MITÄ KAUTTA ASIAAN VOI PUUTTUA: Yliopiston turvallisuuspäällikkö, lähin esimies, dekaani, työsuojeluvaltuutettu, häirintäyhdyshenkilö sekä liitto.

<https://tietosuoja.fi/usein-kysyttya-puhelut>

teksti Heidi Kosonen & Johanna Turunen

Painetussa lehdessä sivu 44